

17.11.2022

Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointivaiheen viranomaisneuvottelun pöytäkirja

Aika	17.11.2022, klo 12.00 – 13.50
Paikka	Etelä-Savon maakuntaliitto
Osallistujat	Maaret Stenström, ympäristöministeriö Satu Karjalainen, Etelä-Savon ELY-keskus Sirpa Peltonen, Etelä-Svon ELY-keskus Jouni Halme, Etelä-Savon ELY-keskus Laura Hesso, Etelä-Savon ELY-keskus Katri Mattelmäki, Pohjois-Savon ELY-keskus Anne-Kaarina Lyytinen, Itä-Suomen aluehallintovirasto Tuomas Kähö, Suomen metsäkeskus, Etelä-Savo Sanna Mäntynen, 1. Logistiikkarykmentti Anni Rautio, Metsähallitus Seppo Serola, väylävirasto Timo Kantonen, museovirasto Katri Nousiainen, Savonlinnan museo Mikko Rummukainen, Pohjois-Savon liitto Hanna Kunttu, Keski-Suomen liitto Liisa Bergius, Keski-Suomen liitto Niina Ahlfors, Päijät-Hämeen liitto Topi Suomalainen, Etelä-Karjalan liitto Heikki Viinikka, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto Jenni Oksanen, Etelä-Savon maakuntaliitto, puheenjohtaja Päivi Rahikainen, Etelä-Savon maakuntaliitto Janne Nulpponen, Etelä-Savon maakuntaliitto, saapui klo 12.20 Sanna Poutamo, Etelä-Savon maakuntaliitto, sihteeri

1 Tilaisuuden avaus

Jenni Oksanen avasi viranomaisneuvottelun ja toivotti osanottajat tervetulleiksi.

2 Kokouksen järjestäytyminen ja läsnäolijat

Kokouksen puheenjohtajana toimii Jenni Oksanen ja sihteerinä Sanna Poutamo.

Todettiin läsnäolijat.

3. Viranomaisneuvottelun tarkoituksen toteaminen

Todettiin viranomaisneuvottelun tarkoitus:

"MRL 66 §. Maakuntakaavaa valmisteltaessa on oltava yhteydessä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukseen ja niihin ministeriöihin, joiden toimialaan kuuluvia valtakunnallisesti merkittäviä asioita kaavassa käsitellään. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, kyseisten ministeriöiden sekä maakunnan liiton kesken on järjestettävä neuvottelu kaavan laadintaan liittyvien valtakunnallisten ja muiden keskeisten tavoitteiden toteamiseksi".

"MRA 11 §. Maankäyttö- ja rakennuslain 66 §:n 1 momentissa tarkoitettu viranomaisneuvottelu järjestetään kaavoituksen ryhdyttyä sekä ennen kuin kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä. Kaavaehdotusta koskevien lausuntojen tulee olla käytettävissä viranomaisneuvottelussa".

4. Etelä-Savon maakuntakaavoitus tilanne

Todettiin Etelä-Savon voimassa olevat maakuntakaavat:

- Etelä-Savon maakuntakaava (vahvistettu ympäristöministeriössä 4.10.2010)
- Etelä-Savon 1. vaihemaakuntakaava, tuulivoima (vahvistettu ympäristöministeriössä 3.2.2016)
- Etelä-Savon 2. vaihemaakuntakaava, päivitys (hyväksytty maakuntavaltuustossa 12.12.2016)

Maakuntahallitus päätti 20.9.2021 käynnistää maakuntakaavan laatimisen. Maakuntakaavan seurantaraportti, jossa todettiin päivitystarpeita, on laadittu 2019. Näitä tarpeita on täsmennetty alkuvuodesta 2022 pidetyllä kuntakierroksella ja sidosryhmätapaamisissa.

5. Osallistumis- ja arviointisuunnitelman esittely

Jenni Oksanen esitteli Etelä-Savon 3. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman. Aineisto on lähetetty osanottajille etukäteen sähköpostilla.

Päätettiin laatia vaihemaakuntakaava kokonaismaakuntakaavan sijaan johtuen mm. resurssipulasta sekä siitä, että MRL:n uudistus ei kaavoituksen osalta edennyt.

Käytiin läpi 3. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma sekä kaavassa käsiteltävät teemat ja niitä varten tehdyt tai tehtävät selvitykset.

Osalliset on lueteltu OAS-asiakirjassa samoin kaavan alustava aikataulu. Kaavan laadinnasta tiedotetaan verkkosivuilla, somessa ja tiedottein. Kaavan laadintaa seuraamaan on perustettu laaja-alainen seurantaryhmä. Lisäksi perustetaan tarpeen mukaan sektoriakohtaisia asiantuntijaryhmiä. Maakunnan YVA-ryhmä ohjaa kaavan vaikutusten arviointia. Vaikutuksia arvioidaan suhteessa voimassa olevaan maakuntakaavaan merkintäkohtaisesti. Myös kokonais- ja yhteisvaikutuksia tarkastellaan.

6. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta saatu palaute ja alustavat vastineet

Lausuntoja OAS-asiakirjasta saatiin 26 kpl ja muistutuksia yksi. Jenni Oksanen kävi palautteen läpi yleisellä tasolla. Palautteen perusteella ei ole tarpeen tehdä suuria muutoksia osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan, mutta suunnitelmaa täydennetään ja tarkennetaan tietyiltä osin.

7. Viranomaisten puheenvuorot

Ympäristöministeriö/Maaret Stenström:

- YM ei enää vahvista maakuntakaavoja, eikä tee kaavan laillisuusvalvontaa. Ministeriö ei anna osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta lausuntoa, mutta kaavaehdotuksesta kyllä. YM osallistuu myös kaavan viranomais- ja työneuvotteluihin.
- YM tarkastelee maakuntakaavaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (vat) näkökulmasta sekä ministeriön toimialaan kuuluvien valtakunnallisten asioiden osalta. Vattien toimivuudesta on valmistunut selvitys. Tärkeitä teemoja ovat ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen sekä luontokadon torjuminen. Muita valtakunnallisia intressejä ovat maanpuolustuksen tarpeet ja huoltovarmuus. Myös liikenneverkon, energiahuollon ja aluerakenteen osalta tarvitaan yhteensovittamista.
- YM:ssä on valmistunut strategia vuoteen 2035, jossa keskeisiä asioita ovat vihreä siirtymä, hyvinvointia tukeva elinympäristö sekä ekologisen kestävyyskriisin kokonaisvaltaiset ratkaisut. Meidän tekeillä olevat selvitykset vastaavat hyvin vattien ja strategian teemoihin.
- OAS:n vuorovaikutus on riittävä
- MRL:n kokonaisuudistus viedään eteenpäin vain rakentamisen osalta, alueidenkäytön osalta sitä ei viedä eteenpäin, joten maakuntakaavalla on entiset sisältövaatimukset.
- YM:ssä on käynnistynyt maakuntakaavamerkintöjen osalta hanke, josta on tulossa työpaja, maakuntakaavoille on tyypillistä kehittämisperiaatemerkinnot, joita on myös tarkoitus miettiä. Toinen hanke on tulevaisuuden maakuntakaava, josta myös järjestetään työpaja.

ELY-keskus/Satu Karjalainen, Laura Hesso, Sirpa Peltonen:

- EY-keskus on samaa mieltä maakuntaliiton kanssa 3. vaihemaakuntakaavan sisällöstä ja tavoitteista. Maakunnallisia tavoitteita on kuitenkin syytä tarkistaa tähän päivään. Kärkitavoitteita on syytä kirkastaa ja ehkä vaiheistaa kaavaa lisää.
- Taajamien osalta olisi hyvä ottaa mukaan hyvinvointialueet pohtimaan palvelurakennetta ja sen priorisointia ja etenkin sitä, kuinka entiset kuntakeskukset huomioidaan ja mikä niiden rooli on kunnan aluerakenteessa.
- Matkailuvarausten yhteydessä tulee arvioida vaikutukset saimaannorppaan ja Natura alueisiin.
- ELY on nostanut lausunnossaan esille vihreän siirtymän hankkeiden osoittamisen, etenkin niiden hankkeiden osalta, jotka aiheuttavat ympäristövaikutuksia (mm. vetytalouden vaatimat alueet).
- Liikenteen osalta todettiin tarve Laitaatsalmen rautatiesillalle, mikä edistäisi Parikkala-Savonlinna-Pieksämäki radan sähköistämistä.
- Teknistä huoltoa toivottiin käsiteltävän kokonaisuudessaan osana huoltovarmuutta. Bio- ja kiertotalous Hankkeiden huomioiminen mukaan.
- Luonnonympäristön osalta on kautta koko kaavan pohdittava ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden tavoitteita, siksi viherverkoston selvittäminen ja tavoitteet ovat tärkeitä.

- Kulttuuriympäristön osalta ELY olisi toivonut myös yksityisomistuksessa olevien modernin arkkitehtuurin kohteiden inventointia
- ELY:n puolelta toivottiin, että OAS-asiakirjaa päivitetään sitä mukaan, kun tehtävät selvitykset ja vaikutusten arvioinnit ovat selvillä. Alustava listaus selvityksistä ja vaikutusten arvioinnista vaikuttaa hyvältä.

Väylävirasto/Seppo Serola:

- Väylävirasto ei antanut lausuntoa OAS-asiakirjasta, koska liikennejärjestelmäsuunnitelmat ovat tuoreita ja toimivat maakuntakaavoituksen tausta-aineistona.
- Oikorata ja meriyhteys Saimaalta ovat nousseet uudestaan keskusteluun, nämä tulevat käsitellyksi kaavan sisällön yhteydessä
- Väylävirastolla on kaksijakoinen tilanne maakuntakaavan suhteen eli kannustetaan mahdollistamiseen ja varautumiseen, mutta ei luvata edistää hankkeiden toteutumista ja suunnittelua. Toteutus ja suunnittelua menevät valtakunnallisen suunnitteluohjelman kautta.
- Monipaikkaisuus ja etätyön mahdollisuudet ei maakuntakaavan tasolla tarkoita toimenpiteitä infrastruktuuriin, vaan enemmän palveluihin liittyen.
- Ylikunnalliset polkupyöräväylät on oikein nostettu esille, koska valtakunnallisia polkupyöräreittejä ollaan suunnittelemassa.
- Laitaatsalmen rautatiesillan esille nosto on aiheellista ja maakuntakaavassa on hyvä osoittaa se. (Maakuntakaavassa on edelleen rautatieyhteys Laitaatsalmen yli).
- Saimaan kanavan sulkeutuminen on vähentänyt sisävesiliikennettä, mutta sisävesiliikennettä pitää tarkastella esim. uittotoiminta on kasvanut joillakin alueilla.

ELY-liikenne/Katri Mattelmäki:

- Etelä-Savon alueella ei ole erityisiä toiveita uusista väylistä, vanhoilla toimitaan.
- Huoltovarmuudessa otettava myös liikkumismahdollisuudet huomioon.
- Eritasoliittymä -merkinnöistä on pyritty pääsemään eroon mm. Savonlinnassa

Savonlinnan museo/Katri Nousiainen:

- Savonlinnan museo ei ole antanut lausuntoa OAS-asiakirjasta. Museo on samoilla linjoilla ELY:n ja museoviraston kanssa siitä, että tulisi inventoida myös yksityistä modernia arkkitehtuuria. Todettiin, että kohteiden arvottaminen tehdään ensi vuonna kulttuuriympäristötyöryhmässä, myös muita muutostarpeita käsitellään.

Itä-Suomen aluehallintovirasto/Anne-Kaarina Lyytinen:

- AVI ei antanut lausuntoa OAS-asiakirjasta, mutta on mukana kaavan YVA -ryhmässä.
- OAS ei ole mennyt kunnan terveydensuojeluviranomaisille lausunnoille, heidät olisi hyvä lisätä osallisiksi.

- AVI on huolestunut siitä, että tuulivoiman osalta ei ole keskustelua kokonaiskuvasta ja yhteisvaikutuksista. Satu Karjalainen totesi, että asia on muualla Suomessa vielä ongelmallisempi. Etelä-Savossa on hyvät maakuntakaavamääräykset niille alueille, joille ei tehdä tuulivoimaa eli voisi antaa jatkossakin määräyksiä siitä, mille alueille ei haluta tuulivoimaa. Maakunnallisen tuulivoimala-alueen alaraja voidaan nostaa 10 myllyyn.
- Maaret Stenström totesi, että tuulivoimahankkeita on paljon meneillään. YM:ssä Sanna Jylhä ja Sanna Andersson vastaavat tuulivoima- ja energia-asioista. Yhteisvaikutukset ja se miten niitä käsitellään ovat tulleet kyllä esille, myös Itämeren osalta, kun naapurimailla on menossa isoja hankkeita. Maaret vie viestiä YM:n tuulivoima-asiantuntijoille. YM jakanut avustuksia tuulivoimaselvityksiin ja siihen panostetaan myös yhteistyössä TEM:n kanssa.

Metsäkeskus/Tuomas Kähö:

- Metsäkeskus totesi lausunnossaan, että metsälakia ei sovelleta suojelualueilla. Metsä ei kaipaa kaavoitusta, eikä merkintöjä, joiden tulkinta on epämääräistä.
- Ajankohtainen huoltovarmuusnäkökulma on hyvä ja energiaselvityksen laatiminen, jossa huomioidaan puu- ja bioterminaalien rooli on tarpeellinen. Energia-alueiden suunnittelun osalta huomautetaan, että suunnittelu tulee tehdä niin, ettei tarpeettomasti aiheuteta metsäalueiden pirstoutumista.
- Etelä-Savo on metsävaltainen maakunta, metsänomistajat on hyvä sitouttaa ja osallistaa suunnittelutyöhön.
- Vaikutusten arvioinnissa tulee painottaa kokonaisvaikutusten arviointia, myös vaikutuksia elinkeinoihin.

Hanna Kunttu ja Liisa Bergius /Keski-Suomen liitto:

- Keski-Suomessa on myös menossa maakuntakaavan päivitystyö, jossa on kolme teemaa: tuulivoima, liikenne ja hyvinvoinnin aluerakenne. Kaavaluonnos tulee keväällä nähtäville. Jatkossa voidaan katsoa, onko raja-alueilla yhteensovittamisen tarvetta.
- Saavutettavuuden osalta yhteiset väylät ovat molemmille tärkeitä mm Pieksämäen rata ja vt 13. Pieksämäen radalla on iso peruskorjaushanke menossa.
- Pyörämatkailureitit (mm. Euroopan poikki kulkeva eurovelo 11) ovat Keski-Suomessa hyvinvointialue teemassa, samoin saavutettavuus on teemassa noussut esille. Savon kanava ei ole enää Keski-Suomen maakuntakaavassa mukana.
- Yhdystieverkkoa eikä eritasoliittymiä ole enää osoitettu.
- Keski-Suomessa on tehty tuulivoimaa silmällä pitäen maisemaselvitys ja koko maakuntaa koskevan maisemaherkkyysanalyysi, josta saattaisi olla hyötyä arvioitaessa rajalla olevia tuulivoimala-alueita. Näistä voidaan käydä palaveri erikseen.

Timo Kantonen /museovirasto:

- Kulttuuriympäristö on hyvin maakuntakaavan päivityksessä esillä. Valtakunnalliset maisema-alueet tulee merkitä valtioneuvoston päätöksen mukaisesti. Myös valtakunnallisten muinaisjäännösten luettelointi on tekeillä. Kaavamääräyksissä

olisi hyvä huomioida selvitystarpeet eri maankäyttömuotojen osalta esim. kiviaineisten oton kohdalla muinaisjäännettöasiat tulisi huomioida.

Mikko Rummukainen/Pohjois-Savon liitto:

- Etelä-Savon vaihemaakuntakaavan sisältö on samankaltainen kuin mitä Pohjois-Savossa on maakuntakaavoituksessa meneillään, Pohjois-Savon kaavaehdotus on nähtävillä keväällä 2023, yhteydenpitoa maakuntien välillä on ollut kaavatyon aikana.
- Itäradan suunnittelutilanteesta on annettu Itä-Suomen maakuntajohtajien tiedote 2.11.2022.

Sanna Mäntynen/puolustusvoimat, 1. Logistiikkarykmentti:

- Puolustusvoimat haluavat neuvotella erikseen maakuntakaavan muutostarpeista kuten tuulivoima-alueista ja Pahkajärven alueen merkinnöistä.

Niina Ahlfors/Päijät-Hämeen liitto:

- Vastineraportti on hyvä. Se hälvensi huolia oikorata- ja Mäntyharjun kanava -merkinnöistä.
- Päijät-Hämeen tuulivoimaselvitys on valmistumassa ja siitä on tulossa julkinen webinaari. Selvitys toimitetaan valmistuessaan tiedoksi. Selvityksen perusteella, 12 aluetta jää kaavakierrokselle tarkemmin tarkasteltavaksi. Kokonaismaakuntakaavan päivitys alkaa ensi vuonna.
- Päijät-Hämeessä huoltovarmuusasioita on pohdittu kaupunkiseutusuunnitelmassa ja rakennemallissa. Siinä on osoitettu mm. laajat yhtenäiset metsä- ja maatalousalueet (työpaikat- ja elinkeinot -kartalla). Oikeusvaikutuksettomalla kartalla tämä on toki helpompaa kuin mitä maakuntakaavassa. Osoitetaanko ne myös maakuntakaavassa jää harkintaan.
- Keskustelu varmasti jatkuu oikorata ja kanava -asioista maakunnan liikennejärjestelmäsuunnitelman päivittämisen yhteydessä.

Anni Rautio/Metsähallitus:

- Lausunnoista annetut vastineet ovat metsähallituksen mukaan kunnossa ja tehtävät selvitykset aiheellisia.
- Pahkajärven osalta Metsähallitus voi osallistua neuvotteluihin.

Katri Mattelmäki/Pohjois-Savon ELY, liikenne:

- Onko matkailutie – merkintä vielä validi, ja voiko siihen kytkeä pyöräilyreitit? Määräyksiä sen osalta tulisi tarkistaa. Pyöräilymatkailureittejä voisi osoittaa myös muualle kuin valtion teille.
- YM:n virkistysreitistöavustus on ollut tarpeellinen ja kysytty, toivottavasti avustusta voisi saada jatkossakin.

Maaret Stenström:

- Viherrakenneasiat tulevat tulevaisuudessa tulevat korostumaan ja tarpeet lisääntymään. Siksi on tärkeää tehdä viherrakennus selvitys.

- Monipaikkaisuusselvityksen laatiminen Etelä-Savoon ja sen kytkeminen muihin aluevarauksiin voisi olla tarpeen, vaikka itse kaavaan ei tulisikaan merkintöjä. Ministeriössä monipaikkaisuusasioissa yhteyshenkilö on Mika Ristimäki

8. Jatkotoimenpiteet

Sovitaan liittojen välisiä yhteistyöneuvotteluja tarpeen mukaan sekä työneuvottelu YM:n kanssa, kun kaavaluonnoksen sisältö alkaa hahmottua.

9. Muut asiat

Muita asioita ei ollut.

10. Tilaisuuden päätös

Puheenjohtaja päätti tilaisuuden klo 13.50.

Jenni Oksanen
puheenjohtaja

Sanna Poutamo
sihteeri